

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o sporočilu Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij o podpori zgodnji predstavitvi trajnostne proizvodnje električne energije iz fosilnih goriv

COM(2008) 13 konč.

(2009/C 77/13)

Evropska komisija je 23. januarja 2008 sklenila, da v skladu s členom 262 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti Evropski ekonomsko-socialni odbor zaprosi za mnenje o naslednjem dokumentu:

Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij – Podpora zgodnji predstavitvi trajnostne proizvodnje električne energije iz fosilnih goriv.

Strokovna skupina za promet, energijo, infrastrukturo in informacijsko družbo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 16. julija 2008. Poročevalec je bil g. SIMONS.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 447. plenarnem zasedanju 17. in 18. septembra 2008 (seja z dne 17. septembra) s 143 glasovi za, 3 glasovi proti in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor podpira ukrepe za spodbujanje predstavitve tehnologij zajema in shranjevanja CO₂ (*Carbon Capture and Storage, CCS*) v elektrarnah, ki jih Komisija opredeljuje v sporočilu, vendar izraža zaskrbljenost zaradi pomanjkanja finančnih sredstev in jasno opredeljenih dodatnih možnosti financiranja v srednje- (2010–2020) in dolgoročnem obdobju (2020 in pozneje).

1.2 Zagotoviti je treba, da bo pomanjkanje finančnih sredstev, ki pesti Komisijo, mogoče delno nadomestiti s prihodki, ki se ustvarijo na podlagi sistema EU za trgovanje z emisijami (EU-ETS), na primer tako, da bo elektroenergetski sektor po letu 2013 prodajal pravice do emisij na dražbi. Treba je opozoriti, da na ravni EU doslej še ni bila predlagana posebna finančna shema, niti glede potrebnega jamstva.

1.3 Finančne pogoje je treba jasno in natančno opredeliti najpozneje do konca leta 2009. Le tako je mogoče zagotoviti finančno podlago za začetek priprave obsežnih projektov predstavitve CCS, ki naj bi se začeli leta 2015.

1.4 Države članice bi morale prihodke, ki jih ustvari sistem EU-ETS, po letu 2013 zbirati v okviru izvajanja revidirane direktive o EU-ETS.

1.5 Predlog Komisije, da se 20 % vseh prihodkov nacionalnih dražb v okviru sistema EU-ETS nameni ukrepom za podporo zmanjšanju emisij CO₂, je popolnoma neprimeren in pomeni izgubljeni vir financiranja. Države članice bi bilo treba izrecno pozvati, naj spremenijo svoje stališče glede prihodkov na podlagi sistema EU-ETS in te prihodke v celoti namenijo tehnologijam z

nizkimi emisijami ogljika in tehnologijam brez emisij ogljika s posebnimi sredstvi za tehnologijo CCS. Tako bi lahko zbrali več milijard eurov, ki jih Komisija sedaj nima, vendar so nujni za podporo zgodnji predstavitvi CCS v večjem obsegu.

1.6 Komisija bi morala pripraviti načrt, ki bi opredelil organizacijo in vlogo evropske industrijske pobude ter zagotovil, da se ta pobuda ne bi prekrivala z drugimi pobudami, kot so projekti, ki jih podpirajo sedmi okvirni program, evropska tehnološka platforma za elektrarne na fosilna goriva z ničnimi emisijami ter evropski vodilni program, temveč jih bi dopolnjevala.

1.7 EESO se strinja, da je skupna evropska infrastruktura za prevoz in shranjevanje CO₂ nujna. Z vseevropskim prometnim sistemom je treba v to strukturo vključiti države članic, ki same ne morejo zgraditi zmogljivosti za shranjevanje CO₂.

1.8 Zaradi pomena prevoza kot bistvenega elementa pri ustvarjanju obsežne infrastrukture CCS bi lahko Evropska unija uporabljala kratico CCTS (*Carbon Capture Transport and Storage – zajem, prevoz in shranjevanje ogljika*), ki torej upošteva tudi prevoz.

2. Ozadje ⁽¹⁾

2.1 Razvoj celotne verige dodane vrednosti CCS, ki obsega zajem, prevoz in shranjevanje CO₂, je šele v začetni in v nekaterih primerih še vedno v raziskovalni fazi. Ukrepi za povečanje učinkovitosti konvencionalne tehnologije elektrarn pa po drugi strani napredujejo. Glede na nujno in zelo potrebno zamenjavo elektrarniških zmogljivosti v Evropi v naslednjih desetletjih

⁽¹⁾ Glej mnenje EESO o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida, CESE 1203/2008 (NAT/401), točka 4.

Odbor priporoča, da se sprejme pragmatičen pristop, tj. da se hkrati razvijata in uporabljata obe tehnologiji. Sicer je res, da je zvišanje stopnje učinkovitosti v glavnem stvar trga, kljub temu pa je treba tehnologijam CCS – tako za elektrarne kot infrastrukturo – v predstavitveni fazi in fazi trženja zagotoviti dodatno podporo.

2.2 Razvoj tehnologije CCS poteka v dveh smereh: (a) celovita tehnologija elektrarn, pri kateri se CO₂ zajema še pred procesom zgorevanja in (b) tehnologija po zgorevanju (*post-combustion technology*), pri kateri se CO₂ po zgorevanju odstrani iz dimnega plina (čiščenje CO₂). Po ustreznem razvoju postopka (b) bi bil ta primeren za uporabo v novih, visoko učinkovitih elektrarnah, ki se že gradijo, če so seveda ustrezno zasnovane („pripravljene za zajem“). Skupna značilnost obeh tehnologij je to, da je treba zajeti CO₂ prepeljati iz elektrarne do ustreznega kraja shranjevanja.

2.3 Vprašanje varnega in dolgoročnega shranjevanja CO₂ je odločilnega pomena za družbeno in politično sprejemljivost tega procesa. Ta vidik je v končni analizi glavno okoljsko vprašanje, s katerim se sooča ta tehnologija ⁽²⁾.

2.4 Na srečanju skupine G8, ki je potekalo 9. junija 2008 v mestu Aomori na Japonskem, se je osem industrijskih držav dogovorilo, da bodo do leta 2010 začele izvajati 20 večjih projektov predstavitve tehnologije zajema in shranjevanja (CCS), da bi podprle njen razvoj in zmanjšale stroške širše uporabe CCS po letu 2020.

2.5 Srečanja G8 so se udeležili predstavniki iz Velike Britanije, Kanade, Italije, Japonske, Francije, Nemčije, Rusije, Združenih držav, Kitajske, Indije in Južne Koreje.

2.6 Za podporo obveznosti v zvezi s CCS, ki so jih sprejele države G8, se je ameriško ministrstvo za energijo zavezalo, da bo v okviru programa FutureGen zagotovilo finančna sredstva za vključitev tehnologije CCS v komercialno uspešen kombiniran postopek z uplinjanjem (*Integrated Gasification Combined Cycle (IGCC)*) ali druge visoko razvite elektrarne s tehnologijo čistega premoga. Združene države financirajo tudi sedem regionalnih partnerstev za sekvenciranje ogljika, da bi prikazale učinkovitost obsežnega, dolgoročnega shranjevanja ogljikovega dioksida na kopnem.

2.7 Naznanilo skupine G8 glede CCS je v skladu s priporočili Mednarodne agencije za energijo za uporabo tehnologije CCS kot ene od rešitev za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov za polovico do leta 2050.

3. Kratka vsebina sporočila Komisije

3.1 Tehnologije zajema in shranjevanja CO₂ (CCS) imajo odločilen pomen v množici sedanjih in nastajajočih tehnologij, s katerimi bi lahko emisije CO₂ zmanjšali do te mere, da bi bila

⁽²⁾ Glej zlasti poročilo Mednarodne agencije za energijo: „Energy systems analysis of CCS Technology; Primes model scenarios“, ter mnenje EESO o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida, CESE 1203/2008 (NAT/401), točke 5.3.2, 5.15.1 in 5.15.2.

mogoča uresničitev ciljev, določenih za obdobje po letu 2020 ⁽³⁾.

3.2 Široka uporaba CCS v elektrarnah je lahko komercialno uspešna v 10–15 letih in lahko do leta 2020 ali nekoliko pozneje omogoči samostojno vlogo CCS v sistemu EU za trgovanje z emisijami (EU-ETS) kot ključnega instrumenta za odstranjevanje emisij CO₂ iz fosilnih goriv pri proizvodnji električne energije.

3.3 To pa se ne bo zgodilo, če ne bodo takoj storjeni potrebni pripravljalni koraki; zgodnja predstavitev je nujna zlasti zaradi ustrezne prilagoditve tehnologij CCS, ki so bile po svetu že razvite in se uporabljajo drugje, za širšo uporabo pri proizvodnji električne energije.

3.4 Evropski svet je marca 2007 odobril in marca 2008 ponovno podprl namen Komisije, da do leta 2015 spodbuja gradnjo in obratovanje največ 12 predstavitvenih elektrarn s tehnologijami trajnostne rabe fosilnih goriv za komercialno proizvodnjo električne energije.

3.5 Obravnavano sporočilo dopolnjuje predlog Komisije za direktivo o geološkem shranjevanju CO₂, ki daje pravni okvir za CCS v EU, in nadaljuje delo na področju CCS, katerega cilj je vzpostavitev strukture za usklajeno in učinkovito podporo obsežni predstavitvi CCS ter pogojev za drzne industrijske naložbe v več elektrarn.

3.6 Izredno pomembno je, da se evropska prizadevanja za predstavitev CCS začnejo čim prej in potekajo znotraj celostnega političnega okvira, ki vključuje tudi usmerjena prizadevanja za raziskave in razvoj ter ukrepe za seznanjanje javnosti in njeno sprejemanje te tehnologije. Po mnenju Evropske komisije bi sedemletna zamuda pri predstavitvi, ki bi povzročila podoben zaostanek pri uvajanju CCS na svetovnem trgu, lahko imela za posledico več kot 90 milijard ton emisij CO₂ do leta 2050 po vsem svetu ⁽⁴⁾, ki predstavljajo sedanje skupne emisije CO₂ v EU v obdobju več kot 20 let in bi se jim bilo mogoče izogniti.

3.7 Jasna in odločna zavezanost evropske industrije ob podpori pobud in jamstev Komisije je odločilna, če naj bi se prispevki plačevali iz javnih sredstev. Zlasti tiste države članice, ki se nameravajo v svoji prihodnji mešanici energetskega virov opreti na premog, bi morale izvajati ukrepe za podporo zgodnji predstavitvi CCS.

⁽³⁾ Večja učinkovitost pri zgorevanju je sicer nujna, vendar zgolj na ta način ne bo mogoče doseči potrebnega zmanjšanja emisij CO₂.

⁽⁴⁾ IAES.

3.8 Navedeni sta dve glavni vrsti ovir:

- zakonodajne in varnostne ovire: ta vprašanja se lahko odpravijo pravočasno in brez večjih dodatnih stroškov. Ko zakonodajni okvir zagotovi zmanjševanje tveganja, se lahko obravnavajo pravne ovire;
- ekonomske ovire: stroški CCS so ocenjeni na približno 35 EUR na tono CO₂ v letu 2020, ki bi jih vrednost pravic do emisij CO₂ po splošnem prepričanju lahko pokrila brez težav.

Komisija v dokumentu omenja, da bi EU lahko prevzela vodilno vlogo pri pripravi mednarodnih predpisov.

3.9 Predlagana evropska industrijska pobuda mora združiti prizadevanja pobudnikov v mrežo predstavitvenih projektov, ki naj bi pomagala pri izmenjavi izkušenj in informacij, povečala ozaveščenost javnosti in zagotovila prispevek k politikam, ki omogočajo ustvarjanje celotne vrednostne verige CCS. Poleg tega se pričakuje, da bo evropska industrijska pobuda pripomogla k privabljanju nacionalnih in mednarodnih skladov.

3.10 Komisija trdi, da lahko zagotovi le minimalno podporo in se zato usmerja v spodbujanje financiranja, ki ga zagotavljajo pobudniki, ter financiranja iz sredstev nacionalnih vlad in mednarodnih nevladnih organizacij.

3.11 Opredeljeni so trije ukrepi:

- spodbujanje pobudnikov v industriji s pomočjo vodilnega programa in zagotavljanjem resničnih komercialnih koristi;
- pripravljenost Komisije, da za vsak primer posebej odobri državno pomoč in druge prednostne ukrepe držav članic;
- spodbujanje financiranja na ravni EU: skupna posebna pobuda Komisije in Evropske investicijske banke za razvoj instrumentov financiranja in delitve tveganja.

Poleg tega Komisija poudarja, da dlje ko bo industrija odlašala uvajanje tehnologij CCS, bolj bodo oblikovalci politik prisiljeni razmišljati o obveznih ukrepih.

3.12 Komisija v sporočilu obravnava tudi potrebo po skupni evropski infrastrukturi za prevoz in shranjevanje CO₂ in načrtuje revizijo smernic vseevropskih energetskih omrežij (TEN-E), vključno s CCS.

4. Vsebina zaprosila Evropske komisije

4.1 Potem ko je Svet marca 2007 sprejel sklepe glede podnebnih sprememb in nevarnosti, ki ogrožajo varnost oskrbe z energijo, je Komisija za dosegajo ciljev, določenih v teh sklepih, predlagala sveženj ukrepov v obliki ločenih dokumentov. Ukrepi

so usmerjeni v energetske učinkovitost, spodbujanje obnovljivih virov energije in razvoj ter uporabo ustreznih inovativnih tehnologij. Odbor je pripravil ločeno mnenje o vsakem ukrepu ⁽⁵⁾.

4.2 Eno od področij, ki je tukaj ključnega pomena, je razvoj metod za bistveno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, ki nastajajo pri uporabi fosilnih goriv; to temo obravnava to mnenje.

4.3 Mnenje je povezano z mnenjem Odbora ⁽⁶⁾ o isti tehnologiji, ki je obravnavalo predlog Komisije za direktivo o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida.

5. Splošne ugotovitve

5.1 Komisija v sporočilu večkrat ponavlja, da je treba za uspeh njenih načrtov nujno že zgodaj pokazati, da (a) bo imel evropski sistem za trgovanje z emisijami (EU-ETS) odločilno vlogo in (b) da obstajajo možnosti za „enkratno tržno priložnost“. Sistem EU-ETS pobudnikom na tem področju očitno obljublja resnično komercialno korist. Vendar se bo to zgodilo prepozno, če Komisija ne bo pred koncem leta 2009 poskrbela za jasna in dokončna osnovna pravila za shemo EU-ETS po letu 2012.

Do konca leta 2009 mora industrija dobiti trdno podlago za odločitve o naložbah, če naj pravočasno začne fazo inženiringa in gradnje prvih lokacij CCS, ki naj bi začele delovati leta 2015. Ta vidik ni dovolj poudarjen, zlasti glede na sedanje pomanjkanje jasnosti v zvezi s sistemom EU-ETS in dvoumnih zahtev, ki jih Komisija postavlja industriji in nacionalnim vladam in zaradi katerih vprašanje financiranja visi v zraku.

5.2 EU-ETS je dejansko pomemben trg z ogljikom, ki se lahko pokaže kot zelo učinkovit, vendar le, če je sistem trdno usmerjen v oblikovanje cene za pravice do emisij, ki je precej višja od dodatnih stroškov ukrepov za zmanjšanje vplivov ogljika. Če Komisiji ne bo uspelo opredeliti jasnih določb glede pravil in obsega za prodajo pravic do emisij na dražbi ter ustrezne uporabe tako pridobljenih prihodkov in če ne bo prevzela vloge nadzornika, bodo potencialni vlagatelji zaradi prevelike negotovosti ravnali po načelu „počakajmo, da vidimo, kaj bo“.

⁽⁵⁾ NAT/399, NAT/400, NAT/401 in TEN/334, TEN/338, TEN/341.

⁽⁶⁾ Mnenje EESO (NAT/401 – CESE 1203/2008) o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi direktiv Sveta 85/337/EGS, 96/61/ES, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES in Uredbe (ES) št. 1013/2006 (COM(2008) 18 konč. – 2008/0015 (COD)).

5.3 Skupna evropska infrastruktura za prevoz in shranjevanje CO₂ bi dejansko močno olajšala obsežno uvajanje tehnologije CCS po vsej Evropi. Nekatere države članice najbrž ne morejo same zgraditi zmogljivosti za shranjevanje (7). Kjer je mogoče, bi bilo treba uporabljati sedanjo infrastrukturo, ki se je prenehala uporabljati, ali nove objekte, povezane z drugo infrastrukturo. Zaradi velikega pomena prevoza EESO celo predlaga sprejetje kratice CCTS (*Carbon Capture Transport and Storage* – zajem, prevoz in shranjevanje ogljika), ki jasno vključuje prevoz, čeprav je kratica CCS že mednarodno znana in priznana.

5.4 Komisija nacionalnim oblastem nalaga precejšnje breme v zvezi s financiranjem CCS, saj njen sedanji proračun ne omogoča bistvenjšega prispevka. Ker je to vprašanje za EU pomembno in ker je nadzor na ravni EU, ki bi zagotovil uspeh predstavitev projektov, nujen, bi morala Komisija veliko več prispevati k financiranju projektov CCS, kot načrtuje sedaj; po potrebi bi financiranje Komisije dopolnili prispevki držav članic (8).

5.4.1 Prodaja pravic do emisij na dražbi v okviru sistema EU-ETS je priložnost za rešitev vprašanja nezadostnega financiranja, ki ga lahko zagotovi Komisija. Sedaj je le 20 % namenjenih podpori tehnologij z nizkimi emisijami ogljika in brez teh emisij. Države članice bi bilo treba izrecno pozvati, naj spremenijo svoje stališče glede prihodkov na podlagi EU-ETS in te prihodke v celoti namenijo tehnologijam z nizkimi emisijami ogljika in tehnologijam brez emisij ogljika s posebnimi sredstvi za CCS (9). Tako bi lahko zbrali več milijard eurov, ki jih Komisija sedaj nima, vendar so nujne za podporo zgodnji predstavitvi CCS v večjem obsegu.

5.4.2 Kot je Odbor že predlagal, bi lahko proračun za energijo znotraj sedmega okvirnega programa (FP7) precej povečali, in sicer za 15 %, kar bi pomenilo povečanje odstotka BDP, ki se vlagava v raziskave in razvoj, za 2–3 %. Tako bi lahko s FP7 resnično prispevali k spodbujanju predstavitve CCS.

5.4.3 V okviru FP7, ki lahko prav tako prispeva k pripravi obsežnih predstavitev projektov, obstajajo številni drugi ukrepi. Različni ukrepi bi morali biti jasno povezani s predlaganimi mehanizmi za spodbujanje predstavitev.

(7) Glej študijo Primes, navedeno v opombi 2, z ustreznimi priloženimi zemljevidi.

(8) Obstajajo pa še drugi predlogi za premostitev težav s financiranjem – glej članek na spletni strani „Euractive.com“ o finančnih težavah, ki pestijo EU v zvezi s tehnologijami za podnebne spremembe („Financing woes plague EU Climate technologies“), objavljen v sredo, 27. februarja 2008.

(9) Evropski parlament razpravlja o predlogih, da bi namenili od 60 do 500 milijonov eurov prihodkov iz ETS obsežnim tržnim predstavitev projektom (gre za predlog spremembe osnutka direktive Evropskega parlamenta in Sveta, ki spreminja Direktivo 2003/87/ES z namenom izboljšanja in razširitve sistema Skupnosti za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov (COM(2008) 16 konč.)).

5.5 Način, kako je *evropska industrijska pobuda* povezana z vrsto drugih ukrepov in pobud, pri katerih sodeluje Komisija, ni naveden (10). Za zagotovitev celostnega pristopa je bistveno navesti ukrepe, ki jih je treba izvesti v ta namen.

5.6 Pričakuje se, da bosta razvoj in uvajanje tehnologij CCS zelo pozitivno vplivala na zaposlovanje v Evropi. Nekateri glavni ponudniki opreme in prometne infrastrukture za CCS imajo sedež v Evropi. Ti razvijajo na primer opremo in plinovode in ko se bo tehnologija CCS uvajala po celem svetu, bi jih lahko tudi prodajali in nameščali. Evropa ima pri tehnologiji CCS v svetu močno vlogo, ki bi se še dodatno okrepila, če bi bila EU uspešna pri zgodnji širši predstavitvi tehnologije CCS v Evropi (11).

5.7 EESO predlaga uporabo izraza „čista“ namesto „trajnostna“ fosilna goriva. Izraz trajnosten je bolj ustrezen za primer sončno energijo in bioenergijo, manj pa za tehnologije CCS, ki premoščajo vrzel s čisto uporabo fosilnih goriv, dokler ne uspemo izvesti popolnega prehoda k trajnostni oskrbi z energijo.

5.8 V zvezi z izvedljivostjo varnega shranjevanja CO₂ obstaja že veliko izkušenj na tem področju, kot je na kratko navedeno v nadaljevanju:

- i) plinska polja: možnost zadrževanja naravnega plina je dokazana; možnosti za večjo proizvodnjo plina (*enhanced gas production (EGR)*) je treba še dokazati;
- ii) naftna polja: možnost zadrževanja nafte je dokazana; večja proizvodnja nafte (*enhancing oil production (EOP)*) je redna praksa na jugozahodu ZDA od sredine sedemdesetih let;
- iii) vodonosniki: velike možnosti, ki pa so zelo negotove; potrebna je ocena za vsak kraj posebej, dobre večletne izkušnje s poljem Sleipner v slanem vodonosniku Utsira;
- iv) premogovni sloji: zanimiva niša za povečanje proizvodnje metana iz premogovnih slojev z vbrzganjem CO₂, ki pa je še v fazi raziskovanja;
- v) pomemben vidik obsežnih predstavitev bo javnosti pokazati in dokazati, da je shranjevanje CO₂ med drugim v plinskih poljih prav tako varno kot proizvodnja nafte in plina iz enakih tipov polj. EESO Komisijo poziva, naj sprejme ustrezne ukrepe za obveščanje javnosti.

(10) V zvezi s tem lahko navedemo na primer evropski vodilni program ali platformo za elektrarne z ničnimi emisijami.

(11) Glej poročilo Mednarodne agencije za energijo (IEA).

6. Posebne ugotovitve

6.1 EESO podpira mehanizme za spodbujanje predstavitve CCS v elektrarnah, ki jih določa Komisija v sporočilu, vendar želi navesti več ugotovitev.

6.1.1 Komisija bi morala imeti strategijo, ki bi zagotovila, da se evropska industrijska pobuda ne bi prekrivala z evropskim vodilnim programom in evropsko tehnološko platformo za elektrarne z ničnimi emisijami (*Zero Emission Fossil Fuel Power Plants (ZEP)*). Te pobude bi morale biti ustrezno usklajene in bi se morale vzajemno krečiti.

6.1.2 Komisija v sporočilu navaja širitev „obsega evropske industrijske pobude zunaj projektne mreže“. Namen te izjave ni jasen. Komisija poleg tega poudarja, da je treba še najti potrebna finančna sredstva. Kakšno dodano vrednost daje takšna razširitev in kako je povezana z zgoraj navedenimi ukrepi na področju CCS?

6.2 EESO ne podpira predloga glede spodbujanja financiranja za predstavitev CCS, saj ne gre dovolj daleč.

6.2.1 Predlog zagovarja pristop za vsak primer posebej, v skladu s katerim bi države članice Komisiji predložile nacionalne pobude, Komisija pa bi ocenila, katere oblike državne pomoči in drugi nacionalni ukrepi so dovoljeni. Za uspešno izvajanje evropskih vodilnih predstavitvenih projektov mora imeti Komisija glavno usklajevalno in nadzorno vlogo. To pomeni, da bi bila Komisija odgovorna za splošno financiranje. Poleg njenega prispevka bi financiranje lahko dopolnili namenski prispevki posameznih držav članic, ki bi bili priznani kot odobrena državna pomoč. Hkrati bi si morala industrija prizadevati za zagotavljanje financiranja in izvajanja.

6.2.2 Če bi Komisija – pod določenimi pogoji – zagotavljala sofinanciranje EU, sorazmerno z namenskimi nacionalnimi prispevki, bi bila to spodbuda za nacionalne oblasti. Vnaprej določeno sofinanciranje bi lahko odpravilo nekatere nejasnosti v zvezi s financiranjem projektov in pospešilo njihov razvoj.

6.2.3 Spodbujanje financiranja predstavitvenih projektov z novimi finančnimi viri je sicer privlačna ideja, vendar se na koncu takšni načrti lahko izkažejo za učinkovite le, če je tveganje sprejemljivo in če je jasno, kako se lahko v vsakem posameznem primeru pokrijejo dodatni dolgoročni stroški.

6.3 EESO z veseljem izraža podporo stališču, da vključitev CCS v sistem EU za trgovanje z emisijami zagotavlja pomembno spodbudo za razvoj in izvajanje obsežnih predstavitvenih projektov v evropskem okviru. Komisija v sporočilu tudi poudarja, da morajo biti pobudniki sposobni videti „enkratne tržne priložnosti“.

6.4 Kljub temu navaja, da bi moral sistem EU-ETS vsaj pokriti – ali celo več kot le pokriti – dodatne stroške, ki nastanejo v posameznem primeru. Glede na sedanje razmere tega ni mogoče zagotoviti iz naslednjih razlogov:

- stanje glede sistema EU-ETS po letu 2012 ostaja nejasno;
- če se CCS vključi v EU-ETS, obstaja stalna negotovost glede določanja cen pravic do emisij. Glavni vprašanji pri tem sta na primer način, obseg in čas prodaje na dražbi v državah članicah v okviru najvišje dovoljene količine za vso EU ali vpliv mehanizma čistega razvoja (*Clean Development Mechanism (CDM)*);
- dejanski stroški CCS po letu 2012 (zgodnja predstavitev) in po letu 2020 (trženje) bodo precej odvisni od napredka, doseženega z razvojem in raziskavami, ter gospodarskega razvoja (npr. cen goriv ter stroškov načrtovanja in gradnje).

6.5 Sistem za trgovanje z emisijami (EU-ETS) daje pobudnikom pomembno priložnost za resnično komercialno korist v primerjavi z drugimi akterji. Kljub temu je treba sistem izpopolniti, da bi postal zanesljiv in dolgoročen trg, ki daje pobudnikom konkurenčno prednost pred poznejšimi udeleženci na trgu. Poleg tega si je treba prizadevati za močnejše in po možnosti različne tržne spodbude.

V Bruslju, 17. septembra 2008

Predsednik

Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Dimitris DIMITRIADIS